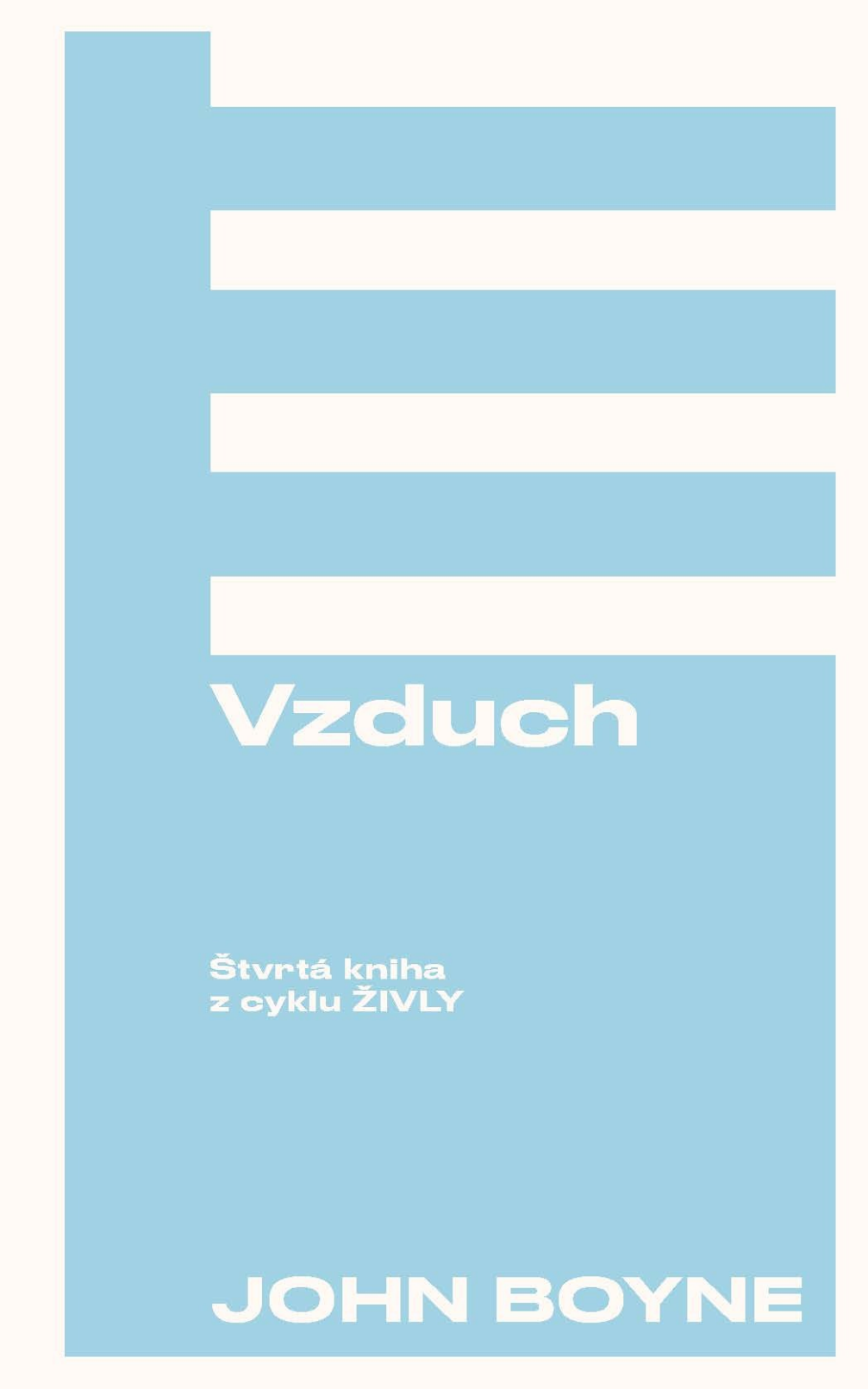

Vzduch

Štvrtá kniha
z cyklu ŽIVLY

JOHN BOYNE

Vzduch

JOHN BOYNE

Vzduch

Z angličtiny přeložil
OTTO HAVRILA

slovar

Copyright © John Boyne 2025

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2026

Translation © Otto Havrila 2026

ISBN 978-80-556-6573-3

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

I

V ideálnom svete by som štyridsiatku oslavoval v bare s výhľadom na pláž Bondi, s pivom v ruke by som sedel po boku milovanej ženy medzi priateľmi, ktorí by si zo mňa uťahovali, ako krásne sa mi zväčšujú kúty na čele. Namiesto toho stojím pri odletovej bráne číslo desať na letisku v Sydney, pripravený stráviť dvanásť hodín vo vzduchu, kde bude jediným mojím spoločníkom spurné decko. Lenže kto žije v ideálnom svete?

Ešte je len skoré ráno, no už sa zlostím, lebo keď vyjdem z wc, vidím, že Emmet nesedí tam, kde som ho nechal, a jeho jasnožltý batoh leží opustený na stoličke hneď vedľa môjho. Rozhliadnem sa, pohľadom blúdím medzi ospalými cestujúcimi, údržbármi, upratovačkami

a členmi posádok leteckej spoločnosti, ktorí sa pretískajú pomedzi ľudí.

Nie je to prvýkrát, čo sa mi syn stratil. Keď mal päť rokov, v predajni David Jones na Castlereagh Street som mu na chvíľu pustil ruku a našiel som ho až po polhodine, čučal v kúte v oddelení kuchynských potrieb trpezlivo ako poslušné šteňa, ktoré smutne kňučí a dúfa, že jeho pán sa skôr či neskôr vráti. Rodičia sa väčšinou boja o svoje deti, keď sú malé, no u mňa je to naopak – odvtedy, čo pred pár mesiacmi dovŕšil pätnásť, som čoraz ostrážitejší. Nemôžem si pomôcť. Viem, aké nebezpečenstvá striehnu na chlapcov v jeho veku.

Pristaví sa pri mne akási žena, zrejme si všimla znepokojenie na mojej tvári.

„Stalo sa vám niečo?“ spýta sa.

„Môj syn...“ odvetím. „Povedal som mu, aby na mňa čakal, no...“

„Myslela som si. Pozrite, nie som v službe, čakám na lietadlo, ale som policajтка, ak chcete, pomôžem vám. Kedy ste ho videli naposledy?“

„Pred pár minútami. Šiel som na toaletu a...“

„Koľko má rokov?“

Keď odpoviem, neveriacky a zároveň ľútostivo na mňa pozerá.

„Preboha!“ zvolá. „Myslela som, že je to malé dieťa. Určite bude niekde tu. Tínedžer sa len tak ľahko nestraťí, hoci by si to človek občas želal.“

O chvíľu sa Emmet vynorí spoza môjho chrbta. Zrejme šiel za mnou na toalety a vošiel aj do kabínky.

„Čo je?“ spýta sa, keď naňho nahnevane pozriem.

„To je on?“ spýta sa policajtká.

„Áno,“ prikývne.

„Tak už vás nechám,“ povie a odíde.

„Nevedel som, kde si,“ obrátim sa na syna, keď nás už policajtká nemôže počuť.

„Musel som ísť na záchod,“ odvetí pomaly, akoby sa rozprával s človekom s nízkym IQ – taký tón používal v poslednom čase v rozhovore so mnou čoraz častejšie.

„Prosil som ťa, aby si počkal pri batožine.“

Zagúľa očami. Keby sa toto gesto niekedy stalo olympijským športom, patril by medzi najväčšie austrálske nádeje.

„Môžem si dať čokoládu?“ spýta sa. „Neraňajkoval som.“

„Vravel si, že nie si hladný.“

„Lebo si ma vytiahol z postele o tretej ráno. Jasné, že som nebol hladný.“

Zariadil som, aby sme už včera poobede mali všetko zbalené a aby sme sa ráno, keď nás zobudí budík, už len narýchlo osprchovali a o pol štvrtej nastúpili na predmestí North Bondi do taxíka. Cestou na letisko sme neprehovorili ani slovo, Emmet mal na očiach ktovieprečo slnečné okuliare a na ušiach slúchadlá, môjho úhlavného nepriateľa. Je však dôležité, aby sa voľný deň nezačal zle. Čaká nás dlhý let, a ak ho máme prežiť tak, aby sme sa nepozabíjali, ja, dospelý človek a otec, sa musím prispôbiť synovým náladám.

„Možno by bolo lepšie jablko,“ navrhne, hoci dobre viem, ako to prijme. „Alebo by sme si mohli dať croissant so šunkou a syrom.“

„Nie, chcem čokoládu. Potrebujem ju do lietadla.“

„No dobre,“ rezignujem a odvediem ho do minimarketu. Zmizne medzi regálmi plnými sladkostí, zrazu ako by stratil pojem o čase. Vždy bol maškrtný, no zdalo sa, že tomu neprikladá až takú váhu. Keby som zjedol čo len polovicu toho sladkého svinstva čo on, museli by ma odviezť domov na vozíčku. Dívam sa naňho zozadu, na holé nohy, od toľkých týždňov strávených na pláži štíhle a do-bronzova opálené, a snažím sa rozpamätať, kedy som aj ja mal také vyšportované telo. Na svoj vek som ešte v slušnej forme, hoci už si pomaly začínam povoľovať opasok. Behám a surfujem, aj keď Emmetov najlepší kamarát Damian nedávno povedal, že to, čo predvádzam, nie je surfovanie, ale kontrolované topenie, a vzápätí sa obaja priam hystericky rozrehotali. Emmet nie je taký vysoký, ako som bol ja v jeho veku, meria len meter sedemdesiat a je nižší než väčšina jeho kamarátov. Hoci to nikdy nepovedal nahlas, zrejme dúfa, že ešte podrastie. Nedávno si kúpil činky, aby nebol len štíhly, ale aj svalnatý, a začal si kupovať proteíny, sype si ich do ranných mliečnych koktailov.

Prederiem sa k stánku s časopismi, vezmem si *GQ mesačník*, *Krížovky* a *Sydney Morning Herald*, narýchlo prebehnem titulky. Keď sa otočím, zrak mi padne na štós výtlakov nového románu *Furie Flytovej*. O knihy sa opiera miniatúrna lepenková figurína autorky, hlava koketne otočená doľava, na tvári záhadný úsmev. Celá je v bielom, čo len zvýrazňuje jej tmavú pokožku, rukami si objíma telo. V tej póze je čosi silené, akoby jej bolo nepríjemné, že jej krása sa spája s jej dielom, no presvedčili ju, a tak sa podvolila.

„Robia to tak len so ženami,“ povedala mi raz, keď som sa jej vypytoval, ako to chodí vo vydavateľskej brandži.

„Možno preto, lebo muži sú škaredí,“ prehodil som, ale ona pokrútila hlavou a menovala štyroch či piatich spisovateľov, ktorých pokladala za pekných. V živote som o nich nepočul, no neskôr som si ich vyhľadal na internete, aby som zistil, ako sa obliekajú, aký majú účes a ako sa navonok prezentujú, chcel som sa na nich podobať, aby sa do mňa rachla tak ako ja do nej. Keď som skúmal ich fotografie a utrúpený výraz v tvárach – hľadeli do diaľky a tvárili sa, akoby ich niekto požiadal, aby mu vysvetlil Veľkú Fermatovu vetu – , pripadali mi citovo labilní a nezrelí.

Keď som však teraz stál pred jej fotkou, v žalúdku som cítil zvieravú bolesť, zložitú zmes pretrvávajúcej túžby a hnevu. Odkedy jej vyšla kniha – štvrtá –, robil som všetko pre to, aby som o ňu nezavadil ani pohľadom, čo nebolo ľahké, lebo mala veľkú reklamu. Furiina fotografia sa objavovala na prvej strane víkendových príloh a cestou do práce som občas musel v aute vypnúť rádio, lebo ju často pozývali do relácií ako hosťa. Po Vianociach som dokonca do kníhkupectva Dymocks vôbec nechodil, bál som sa, že sa jej knihe nevyhnem, a hoci som nikdy nepatril medzi vášnivých čitateľov, zvyčajne mám vždy rozčítaný nejaký triler. No teraz ma akési masochistické nutkanie núti vziať knihu do ruky a prečítať si reklamný text na zadnej obálke. Hlavnú zápletku už poznám – ide o vzťah medzi domorodou hajčiarkou, putovným kúzelníkom a jeho manželkou, dej sa odohráva v Západnej Austrálii v devätnástom storočí. Pri čítaní textu škripem

zubami. Nedokážem otvoriť knihu a nalistovať ani len stranu s venovaním a poďakovaním, a tak ju položím na vrch štósu. Vzápätí sa za ňou načiahne akási ženská ruka.

„Dúfam, že sa vám zase nestratil,“ povie žena – vidím, že je to policajtká, s ktorou som sa rozprával predtým.

„Nie,“ odvetím a kývnem hlavou na opačný koniec obchodu, no Emmet sa znovu kamsi vyparil, znovu ma to nahnevá. „Dočerta!“ zašomrem popod nos.

„Možno by ste ho mali držať na vôdzke.“

„Značne by mi to uľahčilo život.“

„Len žartujem,“ povie. „Aj ja to mám doma. Teda tínedžera, nie vôdzku. Hotová nočná mora. Do puberty najmilšie dieťa na svete a potom bác! – Hannibal Lecter bez osobného čara. Rozhodla som sa, že kým nebude mať dvadsať, možno dvadsaťpäť, nebudem sa mu pliesť do cesty.“

Rozhliadnem sa a zbadám syna pred regálom s cestovnými vankúšikmi. Jeden si dal na krk, viem, že bude chcieť, aby som mu ho kúpil. A naozaj, vykročí ku mne ako s darom na zmierenie – za ten dar mám zaplatiť ja.

„Oci...“ začne, no skočím mu do reči. Vyhodiť osemdesiat dolárov za takú somarinu, to neprichádza do úvahy.

„Nie,“ poviem.

„Ale...“

„Nie, Emmet. V lietadle je hŕba vankúšov. Tieto nie sú ani pohodlné. Len tak vyzierajú.“

Fľochne na policajtku a možno kvôli nej sa so mnou ďalej neháda. Všimne si knihu v jej rukách – príležitosť na odplatu.

„Mali by ste si ju kúpiť,“ radí jej. „Sú na ňu skvelé recenzie. Podkuté. Nespoľahlivý rozprávač. Všetci to čítajú.“

„Všetci asi nie,“ prstami naznačím úvodzovky, no Emmet so spokojným úškrnom odbehne, ani na mňa nepozrie, a vráti vankúšik tam, kde ho našiel.

„Nie je to s ním až také zlé,“ obráti sa ku mne policajtká, no nepoviem nič. Nemôžem neobdivovať synovu schopnosť ukázať človeku prostredník bez toho, aby to naozaj urobil.

Z reproduktorov zaznie oznam, že čoskoro odlietame. Vykočím k pokladnici a zaplatím za viac čokolády a gumových cukríkov, než človek skonzumuje za mesiac.

„A ešte toto,“ povie Emmet, zrazu sa zjaví vedľa mňa a hodí na pult vrečko zemiakových lupienkov s príchutou kuraťa a sójovej omáčky, ktoré by nasýtilo aj štvorčlennú rodinu.

„Dočerta!“ už nevydržím. „Vieš predsa, že v lietadle podávajú občerstvenie, či nie?“

„Nikdy nezaškodí mať vlastné zásoby.“

Jednoduchšie je nechať ho tak, nech si kúpi, čo chce. Som unavený. A nervózny. Vydal som sa na cestu, z ktorej sa môže vykľuť veľký omyl. Napriek raňajšej namrzenosti však cestou k odletovej bráne pocítim zúfalú túžbu syna objasniť, privinúť si ho a vysvetliť mu, aké dôležité budú pre nás oboch najbližšie dni. Pravdaže, nemôžem to urobiť. Keby som sa ho čo len dotkol, v rozpakoch by ma odtisol – ten chlapec, ktorý sa ku mne pritúlil každú sobotu večer, keď sme pozerali film z Pixaru, chlapec, ktorý mi neraz, ešte osem-deväťročný,

v noci vliezol do postele a ležal vedľa mňa na prázdnej časti postele, až kým nezaspal.

Je pravda, že keby sa mohol rozhodnúť sám, teraz by tu nebol, no stále je vo veku, keď ako-tak uznáva moju autoritu. Chcel zostať sám doma, čo neprichádzalo do úvahy, a potom sa ma snažil presvedčiť, aby mohol ísť počas mojej neprítomnosti k Damianovi. Aj to som odmietol.

Takže je tu. Ale proti svojej vôli.

Pred nástupom do lietadla sa odohrá ešte jedna dráma.

Pri sedadlách, na ktorých sme pred chvíľou sedeli, sa pristaví príslušník bezpečnostnej služby a uprene sa zahľadí na naše batohy. Napriek tomu, že som Emmeta predtým dôrazne žiadal, aby pri nich zostal, cestou do minimarketu mi to načisto vyfučalo z hlavy. Strážnik, ktorý vyzeral, akoby ani nebol zamestnanec na plný úväzok, ale stredoškôlač pred maturitou, sa obráti ku mne. V prvej chvíli mi napadne, že keby chcel, mohol by som mu pomôcť s akné. Nie som dermatológ, ale detský psychológ, no dobre sa pamätám aj na iné učivo z medicíny, viem, čo by vyriešilo jeho problém.

„Tá batožina patrí vám, pane?“ spýta sa.

„Áno,“ prisvedčím. „Prepáčte, šiel som na toaletu a môj syn potom chcel čosi z minimarketu. Mal som na to myslieť.“

Chalan pozrie na Emmeta.

„Toho človeka som v živote nevidel,“ vyhlási o mne Emmet.

Prevrátim oči. „Kristepane!“

„Prosto ku mne pristúpil, prihovoril sa mi a...“

Strážnik pozerá chvíľu na mňa, chvíľu na Emmeta. Je mladý, no určite vidí, že sa podobáme.

„Okej, je to môj otec,“ prizná Emmet so smiechom. Musím sa usmiať. Som rád, keď sa smeje.

„Môžem vidieť vaše pasy?“ spýta sa strážnik. Vyberiem ich zo zadného vrečka a podám mu ich. Celú večnosť si overuje naše mená a fotografie, už sa ho chcem spýtať, či niečo nie je v poriadku, no zdržím sa, viem, že azda nikde inde sa človek nedostane do problémov tak rýchlo ako na letisku. Jeden nesprávny pohyb – a máte po chlebe, nielenže sa nedostanete do lietadla, ale vyfasujete doživotný zákaz lietať.

„Viete, že by ste nemali takto nechávať batožinu?“ spýta sa napokon. „Je to bezpečnostné riziko.“

„Ja viem,“ dám mu za pravdu. „Prepáčte. Asi som sa ešte poriadne nezobudil.“

„Nebude vám prekážať, keď vám skontrolujem batožinu?“

Otázku položil slušne, najradšej by som odpovedal áno, bude mi to prekážať, no určite by zavolať kolegu, odvedli by nás s Emmetom do nejakej miestnosti a vy počúvali by každého osobitne. O pol hodiny naše lietadlo roluje k odletovej hale a my by sme tu ostali trčať. A tento let jednoducho nemôžeme zmeškať.

„Vôbec mi to neprekáža,“ odvetím so silným úsmevom. Chvíľu na mňa pozerá, potom odzipsuje batoh. Nemám tam toho veľa. Laptop. Kópiu rozpisaneho článku pre jeden medicínsky časopis. Román od Lee Childa. Mentolky na svieži dych. Dezinfekčný prostriedok na ruky. Vyslovene ma však podráždí, keď sa načiahne

za Emmetovým batohom. Pripadá mi to ako obťažovanie – nepáči sa mi, že narúša súkromie môjho syna –, no jeho veci sú našťastie ešte menej nebezpečné než moje.

„Nabudúce si dávajte pozor,“ varuje nás strážnik a vztýči sa v celej svojej výške. „Keď sa batožina niekde len tak povaluje, predstavuje bezpečnostné riziko.“

„Ja som to ockovi hovoril,“ ozve sa Emmet, „ale on ma nikdy nepočúva.“

„Ešte vám skontrolujem palubné lístky,“ povie strážnik. Musím sa veľmi premáhať, aby som ho kamsi neposlal, no pomaly už nastupujú cestujúci prvej triedy, nemám inú možnosť, len odomknúť mobil a otvoriť elektronickú peňaženku.

„Aaron Umber,“ prečíta moje meno. „A Emmet Umber,“ doloží a prejde prstom po obrazovke. Palubné lístky sú v poriadku, zdráhavo mi vráti mobil. „Príjemný let,“ dodá stroho, až to vyznieva skôr ako rozkaz než úprimné želanie. Akoby nás znova chcel obviňovať zo zločinu, ktorý sme nespáchali.

„Ďakujem,“ vykročím k odletovej bráne, kde žena za pultom zvoláva cestujúcich biznis triedy.

„Pane,“ ohlási sa zase strážnik, hoci som sa od neho vzdialil iba zopár krokov.

Otočím sa. „Prosím?“ spýtam sa zvýšeným hlasom. Už mám toho plné zuby, začína vo mne vriecť hnev. Doma mám zopár balení diazepamu na užitie pri nepredvídaných okolnostiach a niekoľko som si hodil aj do kufra, ak by bol nasledujúci týždeň náročnejší, než som predpokladal. Mal som si dať jedno balenie aj do batoha. „Preboha, čo ešte chcete?“

„Nezabudli ste na niečo?“

Zamračím sa, neviem, čo tým myslí, no potom si uvedomím, že Emmet sa vrátil na to isté sedadlo, kde som ho nechal predtým. Znovu si nasadil slúchadlá, na čas zrejme ani nepomyslí. Vybrechnem jeho meno. Skočí na nohy, aspoň raz ma poslúchne, a vykročí za mnou. Odľahne mi, keď nám pri pulte bez ďalších problémov oskenujú naše pasy.

Keď kráčame cez nástupný tunel do lietadla, napadne mi, že syn mi ešte nezablahoželal k narodeninám.